

Η Ανατολική Κρήτη μπροστά σε δυσμενή σενάρια για το νερό

του *T. Τσακίρη**

Σχεδόν καθημερινά πια παρακολουθούμε δηλώσεις και εκθέσεις επιστημονικών φορέων και διεθνών οργανισμών για τις μελλοντικές συνθήκες θερμοκρασίας και βροχοπτώσεων που προκύπτουν από τις αναμενόμενες κλιματικές αλλαγές για τις οποίες όλο και πιο ξεκάθαρα κατηγορείται η καύση ορυκτών καυσίμων.

Αυτά, αν και αναφέρονται σε πλανητικό επίπεδο, εξειδικεύονται με τα διάφορα κλιματικά μοντέλα για κάθε περιοχή με όλες βέβαια τις αβεβαιότητες που εμπεριέχει μια τέτοια εκτίμηση. Δυστυχώς η μεταφορά αυτών των προβλέψεων σε περιοχές όπως η Κρήτη, και ιδιαίτερα η Ανατολική Κρήτη, δημιουργεί τρόμο, που πιστεύουμε να μην επιβεβαιωθεί. Οι προβλέψεις λοιπόν για τον επόμενο μισό αιώνα είναι ότι η μέση θερμοκρασία θα ανέβει ακόμη και μέχρι 5°C, ενώ οι βροχοπτώσεις θα μειωθούν περί τα 80 - 100 mm το χρόνο. Τέλος, η στάθμη της θάλασσας αναμένεται να ανέβει λίγες δεκάδες εκατοστά (30 - 50 cm).

Πέρα όμως από τις προβλέψεις και τα μοντέλα διεθνών ινστιτούτων υπάρχουν και τα πραγματικά δεδομένα. Αν για παράδειγμα αξιολογήσουμε κάθε έτος με ένα δείκτη ξηρασίας, όπως αυτόν που προτείνουμε στο Κέντρο Εκτίμησης Φυσικών Κινδύνων του ΕΜΠ, θα δούμε ότι υπάρχει επιδεινούμενη κατάσταση με περισσότερες ξηρασίες τα τελευταία χρόνια και στατιστικά σημαντική κατιούσα κλίση του δείκτη. Δηλαδή οι συνθήκες βροχόπτωσης, εξάτμισης και διαπνοής γίνονται όλο και πιο δυσμενείς για την περιοχή.

Όλα αυτά μαζί με τη συνεχιζόμενη (και πολλές φορές μη αναμενόμενη) αύξηση της κατανάλωσης προμηνύουν δύσκολα χρόνια για την Ανατολική Κρήτη που είναι μια από τις πιο ξηροθερμικές περιοχές της χώρας. Δυστυχώς η κατάσταση γίνεται κρισιμότερη αν αναλογιστεί κανείς ότι:

- α) Οι απώλειες των δικτύων ύδρευσης - άρδευσης παραμένουν υπερβολικά μεγάλες. Περίπου το 50% του νερού που οδηγείται στην κατανάλωση δεν καταγράφεται (με το μεγαλύτερο ποσοστό να είναι απώλεια).
- β) Τα έργα που προτείνονται ή κατασκευάζονται είναι μικρής αποτελεσματικότητας δημιουργώντας ταυτόχρονα σημαντικά προβλήματα στο περιβάλλον, χωρίς ουσιαστικά να λύνουν τα προβλήματα έλλειψης νερού.
- γ) Η αποσπασματικότητα επιλογής των έργων και η μη ύπαρξη γενικού σχεδίου, κριτηρίων και στόχων σταδιακά μεγαλώνει τα προβλήματα.

* Ο κ. Γιώργος Τσακίρης είναι Καθηγητής στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Διευθυντής του Εργαστηρίου Εγγειοβελτιωτικών Έργων και Διαχείρισης Υδατικών Πόρων και Διευθυντής του Κέντρου Εκτίμησης Φυσικών Κινδύνων και Προληπτικού Σχεδιασμού του ΕΜΠ. Είναι επίσης πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Ένωσης Υδατικών Πόρων (EWRA).

δ) Οι ιδεοληψίες και οι ξεπερασμένες λογικές και πρακτικές χωρίς στέρεα επιστημονική βάση σε λάθος επιλογές περιπλέκουν ακόμη περισσότερο την κατάσταση.

Υπάρχουν πολλά παραδείγματα που τεκμηριώνουν τα παραπάνω. Δεν αναφέρονται εδώ για λόγους περιορισμένης έκτασης του άρθρου.

Αυτό που χρειάζεται είναι μια ουσιαστική συστηματική επιστημονική διερεύνηση για τις αναμενόμενες συνθήκες, ορθολογικά κριτήρια, πολυκριτηριακή ανάλυση και ολοκληρωμένα ευέλικτα σχέδια που θα συνοδεύονται από ένα συμφωνημένο οδικό χάρτη με χρονοδιαγράμματα και καταληκτικές ημερομηνίες. Και όλα αυτά παράλληλα ή σε συνδυασμό με την κάλυψη των τυπικών ή μη απαιτήσεων της Οδηγίας 2000/60.

Σήμερα περισσότερο από κάθε άλλη φορά οι μεταβαλλόμενες συνθήκες επιβάλουν όχι μόνο την εγρήγορση της κοινωνίας γι' αυτά τα θέματα αλλά κυρίως αναζητούν ανθρώπους, τοπικούς άρχοντες, επιστήμονες, τεχνικούς αλλά και ΜΚΟ (Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις) που θα πρωτοστατήσουν, ώστε να υπάρξουν λύσεις συνολικές και ευέλικτες που θα προκύψουν στο επίπεδο του νησιού, ώστε να προετοιμαστούμε για τη νέα δύσκολη εποχή. Το νέο σύνθημα για τις Ευρωπαϊκές πόλεις του Νότου είναι PAS (Preparedness – Adaptation – Security), δηλαδή σχέδια προετοιμασίας, προσαρμογή στις νέες συνθήκες και ασφάλεια (δηλαδή εξασφάλιση) των υδατικών πόρων.

Η σημερινή πορεία όπως διαγράφεται δεν αφήνει περιθώρια για αισιοδοξία. Η Κρήτη δεν αξίζει τέτοιας αντιμετώπισης. Πρέπει επιτέλους να κάνουμε κάτι πριν να είναι πολύ αργά.